

v prostoru VS armády a využitím modernějších prostředků pro rychlé předávání informací z VS. Tak, aby bylo možno např. využívat televizního přenosu situační mapy anebo její fotografie. Přirozeně, že nejlépe by musel záložní štáb znát situaci a úkol divize plně rozhodující úkol.

*

Ve svém příspěvku se záměrně nezmínuji o možnosti a v blízké budoucnosti

o nutnosti využít kybernetických strojů k ulehčení a zrychlení práce našich štábů. K tomu nám jistě dá podrobné informace vědecké pracoviště VAAZ, které tuto problematiku studuje a vyhodnocuje. Přirozeně je třeba seznámit naše štáby hlouběji s otázkami mechanizace a automatizace. Nelze se spokojit jen se všeobecně populárními údaji, jež byly např. uvedeny v článku majora ing. B. Nového v časopisu „Vojenství“ č. 1/1962.

K přemístování míst velení u svazku

Podplukovník Miroslav Nedvěd

V posledních číslech Vojenské mysli 5/61 a 1/62 jsou podrobně rozebírány otázky velení a spojení v soudobých útočných operacích.

Ve svém krátkém příspěvku se chci zaměřit na otázku přemístování míst velení u svazku.

1. Při rozboru nynějšího způsobu organizace míst velení u svazku si musíme uvědomit dosavadní platné zásady, že je umístěno ve vzdálenosti

- VS 10 — 15 km od čáry dotyku,
- PVS 3 — 5 km,
- TVS 20 — 25 km.

O přemístování velitelských stanovišť dosud platí zásada, že VS a TVS svazku se bude za útoku zpravidla přemísťovat 3 až 4krát a PVS 4 — 6krát za den.

Přemístování VS se musí zplánovat tak, aby byl vyloučen současný pohyb VS a PVS svazku i současný pohyb VS svazku a VS armády a naopak i VS svazku s VS útvarů.

Jak nyní na základě těchto požadavků je možno v praxi skloubit přemístování jednotlivých míst velení?

Uvážme-li průměrné tempo útoku 70 až 80 km za den, u tankových svazků při rozvíjení úspěchu v operační hloubce i 100 km za den, musíme si ujasnit možný způsob přemístování velitelských stanovišť vzhledem k tempu útoku.

Plukovník Pekař ve VM č. 5/61 uvádí, že PVS divize musí udržet za boje vzdálenost 3 — 10 km od vojsk v dotyku. V grafu přemístování míst velení však znázorňuje 6 „skoků“ PVS divize během 24 hodin boje. Rozebereme-li podrobněji tento graf, vidíme, že při tomto počtu přemístění počítá autor se zastávkou PVS divize do

2 hodin, což při minimálním středním tempu útoku 80 — 100 km/24 hodin (tj. 3 až 4 km za hod.) znamená, že PVS divize se při zastávce v trvání 2 hodin odtrhne od vojsk v dotyku na vzdálenost 9 — 13 km (při původní vzdálenosti 3 — 5 km od vojsk v dotyku).

Budeme-li počítat útočné tempo 6 až 8 km i více za hodinu, zvětší se tato vzdálenost do takové míry, která nezabezpečí udržení spolehlivého velení a spojení.

Z toho je možno vzhledem k nynější praxi učinit závěr, že PVS divize může při nepřetržitém útoku provádět zastávku v trvání zpravidla **maximálně do 1 hodiny**. Tento způsob bude však vyžadovat přemísťovat PVS minimálně 6 — 8krát za 24 hodiny.

Účelnější bude počítat s tím, že PVS svazku se nesmí při přemístování vázat na nějaký omezený počet „skoků“, ale že musí být plně pohyblivě, schopné velet z krátkých zastávek. K zabezpečení spolehlivého velení a spojení bude výhodné dodržet maximální vzdálenost 3 — 5 km od vojsk v dotyku.

Druhá vážná otázka je způsob přemísťování VS svazku. Chceme-li zachovat zásadu přemísťovat VS svazku 3 — 4krát denně, znamená to, že se VS za útoku příliš vzdálí od prvních sledů útočících vojsk a tím i od PVS svazku, což může způsobit narušení spolehlivého spojení mezi jednotlivými místy velení. Je opět možno vyjít z výše uvedeného grafu, kde vidíme, že při 3 — 4 skocích během 24 hodin zůstane VS divize pracovat na místě zpravidla 4 až 5 hodin. To znamená, že se při útočném tempu 3 — 4 km za hodinu odtrhne od

vojsk v dotyku na vzdálenost 12 — 20 km a k této vzdálenosti musíme připočítat původní vzdálenost VS od čáry dotyku 10 až 15 km, takže celkem se VS divize vzdálí během jedné zastávky na 22 — 35 km od vojsk v dotyku.

Při útočném tempu 6 — 8 km za hodinu se VS vzdálí na vzdálenost nejméně 24 až 32 km, k této vzdálenosti je nutno připočítat původní vzdálenost VS od předního okraje (10 — 15 km), takže celkem je nutno počítat s tím, že VS se během 4hodinové zastávky vzdálí 34 — 47 km od útočících vojsk.

Toto přílišné vzdálení, které by zásadně narušilo spolehlivé spojení a velení je možno odstranit:

a) zkrátit zastávky a zvětšit jejich počet během 24 hodin,

b) změnit dosavadní systém přemísťování VS svazku.

ad a) Tento způsob je možný, jeho hlavní nevýhodou je však, že při zvýšení celkového počtu jednotlivých skoků je zapotřebí ještě více času na rozvinování a svinování velitelského stanoviště a doba pro vlastní práci na velitelském stanovišti bude ještě snížena. Budeme-li chtít v některých případech ponechávat celý pochodový proud velitelského stanoviště na komunikaci a nerozmísťovat v terénu podle dosavadního způsobu (čímž získáme více času pro vlastní práci na velitelském stanovišti), bude tím velitelské stanoviště více ohroženo, poněvadž se při dnešním značném počtu vozidel velmi snadno prozradí a bude více zranitelné.

ad b) Chceme-li uvažovat o možné úpravě nynějšího systému přemísťování VS svazku, je možné rozdělit za boje VS svazku nejméně do 2 skupin, kde v 1. skupině — operační — mohou být jen hlavní funkcionáři štábu svazku s pojitky a strážním zabezpečením a do zbývajících skupin je možno začlenit zbytek štábu (pomocných jednotek, topooddělení, část technického oddělení, tajnou spisovnu, AHO apod.). Tato skupina se může přemísťovat dosavadním způsobem, tj. 3 — 4 skoky za den, popřípadě by se mohlo v některých situacích na určitou dobu sloučit s TVS. První, tzn. operační skupina musí uzpůsobit svůj pohyb postupu PVS svazku a postupovat ve vzdálenosti 10 — 15 km od čáry dotyku.

Naskýtá se zde ještě další možné řešení: ponechat dosavadní způsob přemísťování VS svazku 3 — 4krát za den, jednotlivé zastávky pro práci VS na místě zkrátit na dobu 2 — 3 hodin a během přesunu VS pro-

vádět krátké zastávky přímo na komunikacích — tudíž určité „meziskoky“ během přesunu VS na nové plánované stanoviště.

2. Nyní několik poznámek k článku plukovníka Pekaře, uveřejněnému ve VM č. 1/62, kde rozebírá otázky velení a spojení za pohybu.

Předně nelze souhlasit s tvrzením autora, že „o nějaké snaze velet za jízdy nikdo z našich štábů neusiluje“ (str. 79). Zkušenosti právě naopak ukazují, že je nutno velet za jízdy, ať již během přesunu při změnách situace, nebo za útočného boje.

Autor v úvodu svého článku poukazuje na nutnost získávat v soudobých, často se měnících situacích informace a podávat hlášení na jednotlivých stupních velení mnohem častěji než jsme tomu byli doposud zvyklí. V závěru svého článku však navrhuje řešit spojení za pohybu formou krátkých zastávek „v plánovaných časových relacích, řízených štábem armády podle vývinu bojové situace“ (str. 83). Podle tohoto názoru „ve stanovenou dobu pro relaci se jedoucí proudy štábů všech stupňů zastaví, popřípadě dojedou na místo výhodné pro rádiový provoz. Vydají potřebné nařízení podřízeným štábům a přijmou od nich hlášení o situaci na frontě“ (str. 83).

Domnívám se, že tento způsob z hlediska spojovacího je sice spolehlivý, na druhé straně však veliteli a štábům vždy nezabezpečí včasnou informovanost a možnost rychle předávat rozkazy v soudobých podmínkách. Za vedení boje tento způsob zabezpečení spojení je reálný, poněvadž jednotlivé prvky velení mohou provést krátkou zastávku podle potřeby, avšak velmi těžko bude možno realizovat autorův návrh za přesunu. Vždyť při přesunech vojsk nikdy nevíme, kdy bude nutno vzhledem k vývoji situace rychle navázat spojení s podřízeným nebo nadřízeným štábem.

Přejdeme-li na systém relací, jak jej navrhuje autor, bude je možno provádět maximálně po 30 minutách na stupni pluk — divize a po jedné až dvou hodinách na stupni armáda — divize, což v žádném případě nezabezpečí rychlé ovlivňování a sledování situace na frontě. Dále je zde i problém praktického provádění těchto časových zastávek během přesunu. Navrhovaný způsob je podle mého názoru možný jen při VSC, kdy všechny jedoucí proudy štábů se mohou zastavit, ale v žádném případě to nelze provést při přesunech s vojsky, poněvadž tím by byl narušen jejich plynulý přesun. Tento způsob by sice bylo do určité míry možno zabezpečit vytvořením velkých mezer mezi štáby

a čely proudů vojsk, které by umožnily provést krátké zastávky. To ovšem vyžaduje k zabezpečení minimální zastávky, nutně pro relaci v trvání 10 — 15 minut vytvořit mezeru na zádi proudů štábu nejméně 5 až 6 km, což by podstatně prodloužilo celkovou délku pochodových proudů a ztížilo jejich manévry a rychlost přesunu.

Dále rovněž nelze souhlasit se závěrem

autora, že do svazku včetně je nutno přejít na velení za pohybu jen ze 2 míst velení — VS a TVS (str. 78 VM č. 1/62), poněvadž tento způsob prakticky vylučuje činnost PVS a usměrňuje činnost pluků 1. sledu divize. V těchto důležitých okamžicích by velení přes VS divize bylo příliš zdlouhavé a nezabezpečilo by pružné předávání zpráv a získávání informací.

Zásobování vojsk vodou v poli

(VM č. 2/61, 5/61)

Inženýr podplukovník Ludvík Jančár

Autoři obou článků, i když mají na jednotlivé dílčí problémy různé názory, shodují se v tom, že problematika zásobování vojsk vodou v poli se podstatně zjednoduší, podaří-li se vyřešit možnost zásobování vodou na úrovni praporů.

Je tedy třeba vytvořit podmínky, pro prapory, aby byly schopné samostatně řešit zásobování vodou, dát praporům prostředek, tj. úpravnu. Potud jsou názory shodné. Nedosáhli jsme však jednoty v názorech, jakou úpravnu prapory potřebují a co je možné za dnešního stavu techniky, vedení boje, pravděpodobnosti zamoření, hospodárnosti atd. účelně vyřešit a jakým způsobem.

Jsem toho názoru, že praporní úpravna má být nejjednodušší, schopná upravovat jen určitou vodu, tj. již po výběru nejvhodnější vody pro úpravu z množství různých vodních zdrojů. Jsem proti úpravě, která by sice bezpečně upravovala každou vodu i silně zamořenou, která by však byla nevhodná a předimenzovaná.

Při hodnocení požadavků na praporní úpravnu uvažují tyto dva způsoby zhodnocení vodních zdrojů:

1. Vodní zdroje budou znehodnocovány neúmyslně — mimořádně, běžnou bojovou činností, zaměřenou na likvidaci odporu, techniky, zabránění přesunu apod.

2. Vodní zdroje mohou být záměrně ničeny s cílem narušit bojovou schopnost vojsk, která jich užívala.

Obě hlediska skýtají zásadní rozdíly v možnostech využití různých vodních zdrojů. Zatím co v prvním případě bude nejvyšší kvalita vody v neporušených vodních zdrojích, vybudovaných s důkladnými technickými znalostmi pro zabezpečení zásobování vodou civilního obyvatelstva (jímání

podzemní vody hlubokými studnami), v druhém případě (kdy nepřítel záměrně ničí a znehodnocuje vodní zdroje), bude vyřazovat a znehodnocovat právě ty zdroje podzemní vody, kde může dosáhnout silného a dlouhodobého zamoření. Proudící vodu v povrchových tocích není nepřítel s to trvale zamořit vyššími koncentracemi.

Je tedy zřejmé, že na pravděpodobném válčišti najdeme více či méně vhodné vodní zdroje. Spojením výběru nejvhodnějšího vodního zdroje a co nejvyšší úpravy dostaneme možnosti a TTP praporní úpravy.

Požadavek vysokých temp a samostatná činnost praporů vyžaduje, aby prapor měl minimální zásobu vody. Základ úpravy tedy bude tvořit uzavíratelná cisterna na přívěsu. V ní poveze prapor základní zásobu vody. Zásoba se bude doplňovat z různých kvalitních vodních zdrojů. V nejpříznivějším případě to bude zdroj podzemní vody, kterou však musíme bezpečně dezinfikovat, poněvadž je nutné vyloučit časově náročné bakteriologické rozborů. Vhodnější bude počítat s přechlorováním vody a dechlorací těsně před výdejem. Z toho už vyplývá, že úpravna bude mít dvoudílnou nádrž, čerpadlo, chlorování a dechlorátor.

Protože na území, kde lze předpokládat činnost nepřítel (diverze) je reálné nebezpečí zamoření studní a naproti tomu není technicky proveditelné trvale zamoření proudících vodních toků, je úprava povrchové vody základním způsobem získávání nezbytné vody pro potřeby vojsk. Musí mít tedy praporní úpravna navrženou takovou technologii úpravy vody, aby byla schopná upravovat i vodu znečištěnou běžnými nečistotami. To je minimum, co musí navrho-